

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
- inserte.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Vlada je včeraj odstopila

„Ker je izpolnila vse naloge, ki so ji bile ob imenovanju postavljene“

Mandat za sestavo nove vlade je spet dobil Dragiša Cvetković

Beograd, 25. avg. AA. Danes opoldne je na belgrajsko letališče prispel z letalom na svoji poti z Bleda predsednik kr. vlade in notranji minister g. Cvetković. Ze pred 11 se je na letališču zbralo veliko število prijateljev predsednika vlade, kakor tudi precej narodnih poslancev in senatorjev. Nekoliko po 11 so prispeli na letališče ministri gg. general Miljutin Nedić, dr. Miha Krek, Miloje Rajaković, Franc Snoj, Ljubomir Pantić, dr. Viktor Ružić, Djura Cevorš in Branko Miljuš, zatem pomočnik notranjega ministra Aca Petrović, šefa kabineta predsedništva vlade in notranjega ministrstva Ružić in Marković, člani uprave krajevnega odbora JRZ za mesto Beograd na čelu z univ. prof. Radonićem, pomočnikom upravnika

mesta Jovanovićem, šef političnega oddelka v zunanjem ministarstvu Branković in načelnik oddelka za državno zaščito Djordjević. Na letališču je bilo tudi večje število višjih letalskih častnikov na čelu s poveljnikom letalstva generalom Jankovićem in polkovnikom Naumovićem.

Ob 11.30 se je spustilo letalo, s katerim se je pripeljal predsednik vlade Cvetković v družbi z ministroma Altiparmakovićem in Tomićem. Ko je predsednik vlade stopil z letala, se je pozdravil z ministri in ostalimi navzočimi. Po pozdravih s častniki, ki so bili zastopani v večjem številu in po krajšem zadržanju na letališču, v razgovoru z navzočimi, se je predsednik vlade Cvetković odpeljal v spremstvu ministrov, navzoči pa so ga prisrčno pozdravljali.

Ob 13 je bila seja ministrskega sveta, na kateri je predsednik vlade Dragiša Cvetković obvestil člane vlade, da je z ozirom na novi položaj javil odstop svoje vlade. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je seznanil člane vlade z razlogi, ki jih je dne 24. avgusta pismeno poslal Nj. kr. Vis. knezu-namestniku Pavlu. To pismo se glasi:

»Vaše kraljevsko Visočanstvo! Z visokim zaupanjem kr. namestništva sem sestavil dne 6. februarja t. l. vlado s posebno nalogo, da začnem iskati podlago za rešitev enega najvažnejših vprašanj naše notranje politike, vprašanje sporazuma s Hrvati. To svojo nalogo sem v celoti iz-

vedel in kr. namestništvo je blagovolilo sprejeti moje predloge za rešitev tega vprašanja. Ker smatram, da je moje poslanstvo s tem končano in da novo nastali položaj zahteva širšo podlago v pogledu osebne in politične sestave vlade, mi je čast javiti odstop vlade in zaprositi, da jo kr. namestništvo izvoli sprejeti. Prosim Vaše kr. Visočanstvo, da blagovolijo sprejeti izraze moje globoke udanosti. Predsednik ministrskega sveta in notranji min. Dragiša Cvetković, s. r. — Bled, 24. avgusta 1939.

Brdo, 25. avg. AA. Kr. namestništvo je blagovolilo sprejeti ostavko, ki jo je podal predsednik vlade Dragiša Cvetković. Nj. kr. Vis. knez-namestnik je sprejel danes v avdijenco g. Dragišo Cvetkovića in mu poveril mandat za sestavo nove vlade.

Posveti pri dr. Mačku

Zagreb, 25. avg. b. Davi ob 7.30 se je vrnil z Bleda dr. Vlado Maček v spremstvu dr. Šubašića. Pripeljal se je s salonskim vozom ter je takoj nadaljeval pot z avtomobilom v svoje

stanovanje. Tam se je nekaj po deveti pričela konferenca med dr. Mačkom in inž. Košutićem ter predstavnikoma SDS Savo Kosanovićem in Vencelavom Vilderjem. Razgovori so trajali dve uri in so bila pri tej priliki izmenjana mišljenja o sedanjem političnem položaju ter o bodočem delu. Udeleženci konference niso hoteli dati nobene izjave o svojih razgovorih z dr. Mačkom. Dr. Šubašić je dopoldne zapustil Zagreb.

Dr. Vlado Maček je dobro razpoložen sprejel predstavnika »Zagrebskega lista« in mu dejal: »Zvedeli boste kmalu, morda jutri, pojutrišnjem, v nedeljo.« Na vprašanje, kaj je z novo vlado, je dr. Maček dejal: »To ne gre tako naglo, vse boste zvedeli pravočasno.«

Predsednik HSS dr. Maček je sklical sejo hrvatskega narodnega zastopstva, na kateri bo izbrano poročal o doseženem sporazumu in konkretnih rezultatih. Seja je sklicana za torek, 29. avgusta, udeležili pa se je bodo vsi narodni poslanci HSS, kot tudi oni, ki so v svojih volilnih okrajih dobili večino, vendar pa po volivnem zakonu niso bili izvoljeni.

Za sejo hrvatskega narodnega zastopstva vlada v političnih krogih velikansko zanimanje. Pri tej priliki bodo hrvatski narodni predstavniki sankcionirali sporazum in bodo dobili tudi navodila za vodstvo hrvatske politike v skorajšnji bodočnosti.

Cvetkovićeva izjava o sporazumu na 3. strani

V krizi - upanje na mir

Mednarodni položaj se razvija z bliskovito hitrostjo. Smer temu razvoju še ni jasna. Toda kakor v septembru lanskega leta ob priliki češkoslovaške krize, tako se je tudi letos kar naenkrat pojavila velika napetost in čez vso Evropo je šel mrzli dih poštasti, ki se imenuje — vojna.

Napetost traja že od meseca marca dalje, ko je prišlo do prvih nesoglasij med Nemčijo in Poljsko, nesoglasij, ki so izvenela v odpoved nemško-poljske prijateljske pogodbe od strani nemške vlade, ter v sklenitev angleško-poljske pogodbe o medsebojnem jamstvu in podpori. Toda medtem ko se je v poletnih mesecih napetosti izražala več ali manj le v tisku in v govorih posameznih državnikov, je v začetku avgusta dobila popolnoma drugo, neposredno ostrino, ko so se pojavili prvi znaki, da se bliža trenutek, ko se bo vprašanje Gdanska »reševalo tako ali tako«, kot se je izrazil voditelj Gdanska — Forster. Napetost je prešla na diplomatično polje s salzburškim sestankom med grofom Ciano in Ribbentropom, o katerem so rekli, da je zadnja predpriprava za rešitev gdanskega vprašanja v duhu želja nemškega prebivalstva tega mesta.

Kriza je dosegla današnjo vročino z objavo nemško-sovjetskega nenapadnega dogovora, ker je s tem postalo jasno, da se je nemški diplomaciji posrečilo odvrniti nevarnost dveh front, ker Sovjetska Rusija odpade kot morebitni nasprotnik v kakšni bodoči vojni, in da se Angliji in Franciji ni posrečilo, da bi bila na vzhodu Evrope zgradila svoje strnjene »mirovne fronte proti napadalcu«. Čeprav ni bila spregovorjena nobena beseda, ki bi bila napovedovala izbruh sovražnosti, so vse prizadete velesile takoj storile obsežne vojaške ukrepe ter s tem nakazale, da se bliža ura usodnih odločitev.

Prvi je besedo o vojni nevarnosti spregovoril belgijski kralj Leopold pretekli ponedeljek, ki je rotli poglavarje države, naj ne opustijo ničesar, kar bi moglo mir ohraniti. Sledil je ganljiv mirovni poziv papeža Pija XII., ki poziva vladarje narodov, naj se zavedajo svojih odgovornosti in naj storijo vse, da se mir ohrani. Za njim je prišla dolga brzoglavka predsednika Roosevelta italijanskemu kralju in cesarju Viktorju Emanuelu, naj on svojo veliko avtoriteto postavi v službo mirovnega posredovanja. Nato je govoril angleški min. predsednik Chamberlain, katerega besede so prav tako izzvenele v iskreno željo, da se mir ohrani, in je bilo iz njih slišati, da bi se Anglija s težkim srcem odločila, da izpolni svoje obveznosti. Ponoči sta prišli dve dolgi brzoglavki ameriškega predsednika Roosevelta nemškemu kanclerju Hitlerju in predsedniku Poljske, roteč oba, naj privolita v neposredna pogajanja, da ne bi prišlo do prelivanja krvi.

Takšen je položaj v sedanjem trenutku. Po raznih mejah velikih držav stoje v polni pripravljenosti ogromne armade, kakor da bi čakale samo še rezkega povelja, da se prične ono, česar niko noče, pred čemer se vsi enako iskreno boje, a kar se vsiljuje kot neizbežno. A ni neizbežno, ker ni mogoče, da bi narodi v sebi potlačili svojo težnjo po miru, ker tudi ni mogoče, da bi oni, ki vodijo usodo narodov, to težnjo mogli spregledati, ker ni mogoče, da se v občevanju od človeka do človeka in od naroda do naroda ne bi izžrpala vsa sredstva, ki morejo in še lahko preprečijo grozote, v katere bi človeštvo tonilo v novi vojni.

„Naj poslušajo naš glas močni“

Pretresljiv nagovor papeža Pija XII. na svet, „da se ohrani Evropa, ki sta jo ustvarila vera in genij krščanstva“

Papežev nagovor na svet, naj bi se ohranil mir, (ki smo ga priobčili v včerajšnji številki samo v bežnem izveščku), se je glasil:

»Težka ura zopet bije za veliko človeško družino. Zato pozivam vse, na katerih v tem trenutku počiva breme tolike odgovornosti, da poslušate glas Kristusov, v katerega zaupajo milijoni in milijoni v času, v katerem more le njegova beseda prevladati nad strastmi tega sveta. K vam, voditeljem narodov, politikom in vojakom, pisateljem in časnikarjem, k vsem, ki imajo vpliv na človeškega duha in njegova dela, se obračamo, oboroženi samo z besedo resnice, ki je visoko nad vsemi javnimi zahtevami, nagoni in prizadevanji. V imenu samega Boga pozivljamo vladarje in narode k miru, ko se kljub vsem opominom bolj in bolj veča strah pred krvavim mednarodnim sporom in ko je napetost duhov dosegla tak višek, da se smatra izbruh strahovite vojne vihr kot stvar nekaj trenutkov. K njim se obračamo, da bi, pozablajoč vse obdolžitve, grožnje in vzroke medsebojnega nezaupanja, napravili skrajni poizkus, da rešijo obstoječa nesoglasja z edinim sredstvom, ki je dostojno za krščanske narode, to je s splošno in lojalnim razgovorom in sporazumom. Narode pa pozivamo, da vzpodbujajo svoje vladarje, da se lotijo tega poizkusa z mirom in resnobo, pa z orožjem pameti, ne pa železa, zakaj le razum more vpostaviti pravičnost in države, ki niso zgrajene na pravici, nimajo blagoslova božjega. Politika, ki se je osvobodila od morale, se maščuje sama nad tistimi, ki se dajo od nje voditi. Nevarnost grozi neposredno, toda še je čas. Če se napravi mir, ne bo izgubljeno ničesar, če se začne vojna, pa bo propadlo vse.«

»Če bodo državni pošteno poizkusili, da se razumejo in se bodo začeli med seboj razgovarjati z dobro voljo,

spoštujoč pravice drug drugega, se bodo zavedli, da se poštene razgovori ne morejo končati drugače, kakor s častnim uspehom. In če bodo zapovedali glasovom strasti, da utihnijo ter pustili razumu, da zavladava, bodo v resnici veliki in bodo prihranili svojim narodom prelivanje bratske krvi, svoji domovini pa propast.«

»Naj poslušajo naš glas močni, da ne bodo postali majhni po krivici, naj nas poslušajo mogočniki, če želijo, da njihova moč ne bo postala uničevanje, ampak da bo v korist narodom in zaščito miru in redu in delu. Zavedamo se, da z nami soglašajo vsi, ki so pošte-

nega srea, vsi, ki so lačni pravice, vsi, ki trpijo. Z nami so srea vseh mater, vseh očetov, ki bi morali zapustiti svojo družino, vseh revežev, ki delajo, da bi popravili svoj položaj, vsi nedolžni, ki jim grozi najhujše, kar si moremo misliti.

Z nami je duša te stare Evrope, ki sta jo ustvarila vera in genij krščanstva, z nami je vse človeštvo, ki čaka pravice, kruha in svobode, ne pa železa, ki ubija in uničuje, z nami je Kristus, ki je bratovsko ljubezen proglasil za temeljno božjo zapoved, za bisto krščanske vere in za edini vir blaga posameznikov in vsakega naroda.«

Roosevelt posreduje

Predsednik Zedinjenih držav brzoglavno prosil Hitlerja in predsednika Poljske, da mirno rešita sedanji spor

Newyork, 25. avgusta. AA. Reuter: V poslanci na državnega kanclerja Hitlerja poudarja predsednik Roosevelt, da je vlada USA prepričana, da se vsa sporna vprašanja zmerom lahko miroljubno urede, če obstoi dobra volja na obeh straneh. Prezident je prepričan, da se dajo miroljubno urediti tudi tisti spori, ki so povzročili sedanjo krizo, krizo, ki postavlja svet pred veliko katastrofo. Ta katastrofa, se zdi danes, da je silno blizu. Roosevelt se dalje sklicuje na svojo prejšnjo poslanico na evropske državne poglavarje in poudarja, da so ga tudi takrat kakor danes vodila samo čustva človečanstva. Zdaj se obrača do Hitlerja v upanju, da bo v nem našel sodelavca pri stremljenju, da se svet reši pred usodnimi posledicami katastrofe, ki bi mogele nastopiti. Roosevelt obvešča Hitlerja, da se je obenem obrnil tudi do predsednika poljske republike, in prosi, da bi nemška in poljska vlada delali na to, da se doseže splošen sporazum in da bi se dotlej ne zatekli k sili. Roosevelt je prepričan, da bi mogle voditi do sporazuma tele tri poti:

1. neposredna pogajanja med obema strankama,
2. predložitev spornih vprašanj nepristranskemu razsodniškemu odboru, ki bi mu obe stranki mogli zaupati, in
3. skupni pristanelek obeh državnih poglavarjev za pravni postopek.

Obe državi, Poljska in Nemčija sta suvereni. Roosevelt podčrtava, da to upošteva in da v celoti spoštuje neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost obeh držav in da je prepričan, da je možen sporazum na podlagi medsebojne neodvisnosti in nacionalne nedotakljivosti. Narod USA je soglasen v tem, da nasprotuje vsaki politiki zavajanja in vojaške nadvlade katere države na drugo, ter odklanja vsako misel, da bi kateri narod vladal nad drugim in imel pravice, ki so na škodo drugemu. Zato želi ameriški narod,

da ne pride do vojne, v kateri bi trpeli nešteti milijoni in ki bi prinesla največje grozote vsem narodom sveta, prav tako vojujočim se kakor nevtralecem. Ameriški narod in njegov predsednik želita, da se vsi spori urede pravično s miroljubnimi pogajanjmi in arbitražo. Pošiljamo vam pa poziv v imenu prebivalstva USA, mislim pa, da tudi v ime-

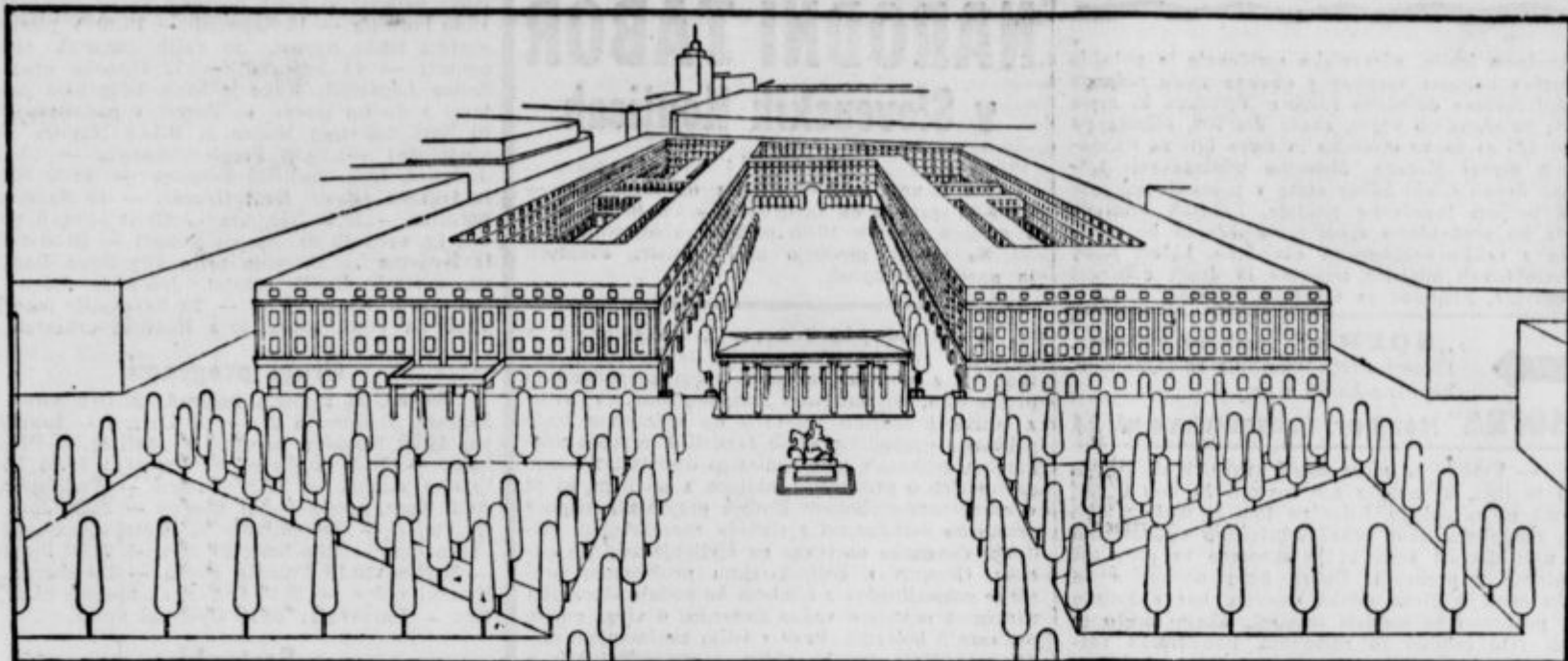
(Nadaljevanje na 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno s krajevnimi padavinami.
Zemunska vrem. napoved: Prevladovalo bo oblačno vreme z dežjem po vsej državi. Temperatura bo šla padla na zahodni polovici, drugod v državi pa se ne bo dosti spremenila.

Angleško-poljska vojaška zveza včeraj podpisana

London, 25. avgusta. AA. Reuter. Angleški zunanji minister lord Halifax in poljski veleposlanik v Londonu grof Racinski sta podpisala snoči pogodbo o vzajemni pomoči, ki je bila sklenjena med Veliko Britanijo in Poljsko. Pogodba ima 8 členov, v katerih so naštet primeri, v katerih ima vsaka pogodbenica dolžnost priti na pomoč drugi pogodbenici, kakor tudi okoliščine, v katerih se mora pomoč izvršiti.

Novo središče Ljubljane

Južni trg s okolico v Ljubljani. Srednja polovica preurejena Zvezde s širokim tlakovanim podaljškom Vegove ulice čez Kongresni trg do propilej. Ob zgornjem (severnem) robu Zvezde akademskega slikarja Lojzeta Dolinarja bronasti spomenik kralju Aleksandru I. s propilejami za ozadje, za propilejami pa 108 m dolgi in 45 m široki Južni trg s arkadami na treh straneh. Propileje s Južnim trgom so nekoliko dvignjene nad Kongresni trg, ki ga loči od Južnega trga nekaj stopnic, vežeta ga pa s njim čez Južni trg podaljšani notranji vrsti drevov Zvezde, poleg drevov sta pa ob propilejah na vsaki strani nad stopnicami vidna po dva kandelabra, ki bodo seveda razširjeni tudi po vsem Južnem trgu. Na levi (zahodni) strani Selenburgove ulice s še podaljšano Šubičovo ulico, dalje Knafjeve ulice, križišče pred pošto in nebotičnik. Na desni strani pa vidimo regulirano Wolfovo ulico in Marijin trg, med njim in pošto (brez kupole) pa Prešernovo ulico. Sedanja kazina je povišana s nadzidkom, na desni pa je Ovičjeva hiša nekoliko podaljšana proti propilejam. Med levim in desnim blokom so vidna nižja dvorišna poslopja in med njimi tudi oba po 12 m široka podaljška Knafjeve ulice čez Južni trg na Wolfovo ulico in Marijin trg, seveda na obeh straneh s poslovnimi lokali, a na zadnji (severni) strani Južnega trga se odpira portal pasaže v Prešernovo ulico. Opozarjamo, da risba seveda ne upošteva podrobnosti, temveč hoče javnosti pokazati samo splošni vtis bodočega Južnega trga.

Z novimi palačami v bližini pošte so se pojavili najrazličnejši glasovi o premaknitvi ljubljanskega mestnega središča ob križišče Selenburgove ulice in Tyrseve ceste z Aleksandrovo cesto in Prešernovo ulico. Pravkar smo čitali tudi, da glavno gospodarsko in prometno središče Ljubljane postaja Tyrseva cesta, na drugi strani se je pa spet oglašala želja po uresničenju Južnega trga med Selenburgovo, Prešernovo in Wolfovo ulico ter Kongresnim trgom.

Velika zamisel mojstra Plečnika je torej močnejše zaživel in se s papirja prav znatno premaknila bližje k uresničenju Južnega trga. Hkrati se pa bližajo tudi postavitvi spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I., ki je zanj mestna občina po zaslišanju raznih strokovnih korporacij in temeljitim pretresu sedaj definitivno določila prostor v Zvezdi pred propilejami, ki naj tvorijo najpomembnejši vhod na Južni ali — kakor so osnutek najprej imenovali — Paradni trg. S to odločitvijo je mestna uprava pač ustregla pravsem željam in zahtevam, ki so si doslej v marsičem nasprotovale.

Pozabiti tudi ne smemo, da bo Šubičeva ulica v kratkem podaljšana na Kongresni trg in da ta trg slej ali prej dobi zvezo čez Ljubljano s Cankarjevim nabrežjem in Mestnim trgom, odtod pa tudi z gradom. Če v najkrajšem času bo namreč zgrajeno stopnišče z Mestnega trga na grad, ki ga mestna občina prične hkrati obnavljati in preurejati v pravo Akropolo Slovenije, predvsem pa njene glavne mesta Ljubljane.

Če poleg tega še pomislimo, da bo Južni trg s svojim prehodom v Prešernovo ulico gotovo odprl tudi Franciškansko pasažo ter se bo ta pasaža kmalu nato potegnila čez zemljišča med Tyrsevo in Miklošičevo cesto do Trga kralja Petra, nam bo torej očito, da bo pravo središče Ljubljane — Južni trg.

Po že splošno znanih načrtih univ. prof. Jožeta Plečnika bo nekoliko nad Kongresni trg dvignjeni Južni ali Paradni trg zvezel tudi Knafjevo ulico s Wolfovo ulico in Marijinim trgom ter tromostovjem in tako po Stritarjevi ulici dobimo drugo zvezo z Mestnim trgom.

Če bomo gledali na Južni trg s Kongresnega trga, bomo pred seboj imeli v novo urejeni Zvezdi

Dolinarjev spomenik kralja Aleksandra I. na konju, za njim pa propileje, ki bodo spomeniku izbrano lepo ozadje ter s njim tvorile mogočno učinkovito celoto. Pred spomenikom bo v primeru urejeni in zasajeni Zvezdi ter na vsem Kongresnem trgu dosti prostora za največje manifestacije in parade.

Levo ali zahodno pročelje hiš Južnega trga bo v podaljšku sedanje vrtno fronte kazine teklo vzporedno s Selenburgovo ulico, desna stran hiš tega trga pa približno s Ovičjevo hišo, kjer je sedaj Prvo delavsko konzumno društvo. Zadnja ali severna stran Južnega trga bo tik za prehodom, ki bo s njim Knafjeva ulica podaljšana čez Selenburgovo ulico in Južni trg v Wolfovo ulico in na Marijin trg prav pred novo Mayerjevo hišo. Tu se bo moral tudi zaradi regulacije Wolfove ulice umakniti »Beli volk« in s njim tudi pisana Smalčeva hiša na Marijinem trgu. Z Južnega trga bomo pod visokim obokom prišli skozi zadnjo fronto trga in skozi palačo Mestne hranilnice ljubljanske na Prešernovo ulico.

Ves Južni trg bo zazidan s trinadstropnimi hiškami enotnih pročelij in z uporabljenimi atikami, ter na vseh treh straneh obdan s arkadami. S Kongresnega trga bomo prišli na ta popolnoma zaključen dvoranski trg po nekoliko stopnicah navzgor in med stebrovjem propilej. Zaradi stopnic torej na trgu ne bo voznega prometa in bo prav zato ta trg najmirnejše zavetje pred mestnim trščem, hkrati pa najživahnejše torišče vsega družabnega življenja. Da pa ne bo skrbi zaradi dovoza raznega blaga in potrebščin v poslovne lokale in stanovanja, moramo opozoriti na dovoze s Selenburgove, Prešernove in Wolfove ulice.

Južni trg bo tako zares krasotina in živahna dvorana sredi hrupa in voznega prometa mestnega središča. Kakor na Trgu sv. Marka v Benetkah se bo tudi tukaj osredotočil ves tujski promet in se razvila najprejše promenada, saj bodo kavarnе in slaščičarne tekmovalе, kako naj si pridobijo več prostora. In kakor pod arkade prokuracij na beneškem Markovem trgu se bodo tu naselile najelegantnejše trgovine zlasti s modnimi predmeti, z zlatino in dragulji, prav tako pa tudi saloni z umetninami in knjigarne ter seveda vsa razna druga podjetja, ki imajo največ opravka s tujci.

Orkestru ne bodo motili vozovi in hupanje avtomobilov, saj bo sijajno razsvetljeni Južni trg s svojimi velikimi koncerti hkrati tudi veličanska in razkošna koncertna dvorana. Brez pretiranega optimizma in brez domišljave muzike bodočnosti smo prepričani, da bo Južni trg gotovo prav kmalu predstavljal Ljubljano in Slovenijo v najlepši in najbolj zgoščeni obliki ter v najdostojnejšem okviru. Vsestransko upravičen bo ponos ne samo Ljubljane, temveč vse Slovenije!

Lastniki zemljišč ob Južnem trgu se že danes zavedajo, da se bo rentabilnost njih posestev najmanj podvojila, upravičeno pa računajo, da bo v nova poslopja naloženi denar s porastom rentabilnosti tako rekoč vrnjen že prvi dan, ko bo Južni trg odprt.

Prostor med Selenburgovo in Wolfovo ulico bo s Južnim trgom imel namesto sedanjih dveh blokov hiš kar štiri bloke hiš, da bo tako med Selenburgovo ulico in Južnim trgom ter med

Sleparije s potnimi listi

Jeseniška policija je ugotovila nad 40 žrtev sleparjev

Jesenice, 25. avgusta.

Obmejne postaje so tieta ozka vrata, skozi katera teče mednarodni in meddržavni promet. Odhajajo izseljenci, sezonski delavci in posamezniki, prihajajo zopet po vrsti. Vmes se pretaka reka letoviščarjev, ki so pač od daleč drugačni in jih s potrebo življenjske borbe ne moremo primerjati. Teh je vedno več in so zadovoljni z našo potrebo, kot morda še niso bili. Posebno se jim dopade naš kruh, naše vseh vrst delikatese, meso, maslo, kupujejo radi naše obleke, stare pa zavijajo. Vse samo je in zopet je in je kar večje gledati ljudi na vlakih, ko so obiskali naše prodajalne.

Posebno poglavje tvorijo sezonski delavci, katerih gre iz naše domovine vsako leto nekaj tisoč. Naši ljudje so si v svetu pridobili priznanje kot najbolj pridni in skromni. Delajo in ždijo po barakah, kjer konji več ne morejo garati, dela vaš človek... je rekel ravnatelj velike francoske tovarne. Pridobili so si ugled vsepoved in radi jih imajo, kamorkoli pridejo. So namreč dela, katerih tamkajšnji domačini nočejo opravljati, in tam je treba drugih, mnogo je tudi del, katerim vsak ni kos in jih ne pozna, tam je treba naših delovnih rok, naše vztrajnosti in naše skromnosti. Bil sem priča, ko je ravnateljstvo velikega podjetja odpustilo 700 drugih delavcev kot nesposobne in je na isto mesto zaposlilo naše ljudi. So namreč dela, kjer ni mogoče debatirati, nego prijeti in delo izvesti.

Ko stojimo na obmejnem kolodvoru in gledamo na romanja teh ljudi v inozemstvo, čutimo, da odhaja moč za mееec, dva in da je te moči škoda. Vemo, da manjka nam samim, toda iz leta v leto je boljše in odprla se bodo dela doma za vse delavljine. Vemo namreč, da odhajajo naši ljudje v tujino na slabo plačana mesta in da iz druge strani pridejo k nam delati le taki, ki veliko več za-

Južnim trgom in Wolfovo ulico na dvoriščih že vedno dosti prostora tudi za peti in šesti blok dvorišnih poslopj. Podobno pa nastanejo seveda dvorišča med zadnjo stranjo Južnega trga in med sedanji poslopji v Prešernovi ulici. Kakšno ceno bodo imela poslopja in stavbišča okoli Južnega trga v pravem središču bodoče Ljubljane, si lahko predstavljamo! Kdor pozna načrte Južnega trga in le malo zna gledati v bodočnost, mora povišanje vrednosti sedanjih posestev označiti le z besedami, da bo Južni trg tlakovan s tolarji!

Iz Trnovega in z vse južne strani mesta bo življenje vrvelo mimo nove vsučilške knjižnice in univerze po krasno zasajeni in slikovito urejeni Vegovi ulici čez prenovljeni in preurejeni ter najlepše zasajeni Kongresni trg mimo spomenika kralja Aleksandra I. pod propilejami in skozi mogočno dvorano Južnega trga po prehodu na Prešernovo ulico in dalje po Franciškanski pasaži v Franciškansko ulico ter odtod dalje naravnost na sredo Trga kralja Petra I. Tivoli bo čez Bleiweisovo cesto po Šubičevi ulici zvezan s Kongresnim trgom in dalje čez Ljubljano z Mestnim trgom ter po stopnišču s slovensko Akropolo nad Ljubljano. Druga zveza Tivolija in Bleiweisove ceste bo šla po Knafjevi ulici naravnost dalje po pasaži skozi sedanjo Scagnettijevu hišo in dalje po pasaži leve fronte Južnega trga čez trg sam v pasažo desnega bloka Južnega trga ter dalje skozi prehod leve strani regulirane Wolfove ulice naravnost proti tromostovju ter dalje pred magistrat in odtod po monumentalnem stopnišču na grad. Tako nam postaja vedno bolj jasno, da bodo ulice in ceste okoli Južnega trga pritegnile nase ogromno večino ljubljanskega življenja.

Tyrseva cesta je bila že doslej glavna tovarna cesta in polna najrazličnejših vozil. Dokler je bila ta cesta ozka, je bila zelo primerna tudi za trgovine in razne poslovalnice, toda pomnoženi vozniki promet na zelo razširjeni Tyrsevi cesti bo ovrnil zvezo pešcev med to in ono stranjo nemirne ceste. Tyrseva cesta je pa po Selenburgovi ulici in Gradišču še vedno zveza z državno cesto, ki sedaj teče po Aškercjevi ulici in dovaja v središče mesta veliko številnih vozil. Stara rimska cesta, ki je prišla s Tržaške po Rimski cesti ali po sedanji Cesti 20. oktobra in po Gradišču na Kongresni trg ter šla dalje po Selenburgovi ulici na Dunajsko ali sedanjo Tyrsevo cesto, bo spet oživila, da si bo predvsem trgovina z luksuznim blagom sama rada poiskala zavetja na Južnem trgu. Pri vsem tem pa moramo računati, da Selenburgova in Prešernova ulica ter Aleksandrova in Tyrseva cesta ne bodo oslabele, saj trgovski in gospodarski, poslovni in družabni promet Ljubljane prav naglo raste ter bo zahteval vsak dan več novih prostorov in lokalov že po sedaj živahnih in tudi po sedaj še mrtvih ulicah. Z novim središčem zvezani in prerajeni Grad postane glavna privlačnost Ljubljane in vedno bolj priljubljeno zbirališče ljubljancev in tujcev. Za dostop nanj se bodo pešci posluževali stopnišča z Mestnega trga, ves šentjakovski okraj bo pa imel korist od pomnoženega prometa po Starem trgu, Florjanski ulici in Karlovski cesti na Grad z avtomobili.

Zivahno zanimanje sosedov in tudi drugih gospodarskih krogov upravičuje upanje, da bosta že jesen in zima vse zgledili in pripravili za pričetek zidanja že skrajno potrebnega in vsem zahtevam sodobnosti ustrežajočega ter tudi vsem slojem plodnosnega novega središča Velike Ljubljane.

Robinson na otoku v Sredozemskem morju

V sedanjem svetu, kjer je vsaka ped zemlje že zasedena, izmerjena in vknjižena, je pač težko oponašati romantičnega Robinsona in se umakniti tako daleč, da bi bil res sam svoj gospodar in samotar. In vendar v naših dneh še živi tak Robinson, pa ne daleč kje v Avstraliji ali na Fidži-otočju, ampak v Sredozemskem morju, ne daleč od francoske obale, na otoku La Nadriere. Pred desetletji ni bil sam, 66 ribiških družin se je naselilo na otok, da bi tu v miru živeli. In res so nekaj let. Potem pa je prišla med nje neka bolezen. Hitro so umirali drug za drugim in ko so ostali videli, kako hitro se njihove vrste redijo, so pobrali šila in kopita in odšli nazaj na celino, v Francijo. Ostal je le ribič Acibert, ki je danes 80 let star in je sam kot kralj na otoku. L. 1866 so naseljenci prišli, l. 1870 že ni bilo nikogar več na otoku, od takrat je Acibert sam. Njegova žena mu je bila edina družabnica, ko pa je še ta umrla, se je odprla pred njim vsa samotna zapuščenega otoka. Hiške, ki so si jih naseljenci postavili, so v naslednjih letih čimdalje bolj razpadale in sredi teh nagujenih streh in podrtih zidov živi osredesletni Acibert, ki si svobodno izbira bivaljišče, kjer je varnejše zavetje. Vsak dan hodi na obrežje, da si s trnkom nalovi nekaj rib, ki so mu skoro edina hrana. Mreže, ki jih je nekaj bilo vse polno na otoku, saj so se ribiči dobro opremili, preden so navzeli svojo novo naselbino, so danes že raztrgane in nerabne, en sam jih pa ne more popraviti, še manj pa raztegovati po morju. Ostal mu je le še trnek, na katerega se komaj ujamе toliko, da eden živi. Na otoku ni nobenega studenca. Robinson Acibert pa ima še nekaj starih posod, vever in sodov, ki jih postavlja pod zidove in razpada-joče strehe in čaka dežja. Dež mu daje edino zalogo vode. Pije samo deževnico in pravi, da je to najboljša pijača na svetu. Zgodí se pa tudi, da po več tednov ni dežja in takrat mora odveslati z otoka na celino, da nebo spet pošlje dež. Njegova glavna hrana so ribe. Za približek mu narava daje enkrat na leto nekaj fig, ki zrastejo in dozore na edinem drevesu, ki komaj še kljubuje ostrim vetrovom. V slabih letih pa tudi to drevo odpove in takrat na njegovi mizi ni sadja. Redno štirikrat na leto Acibert zapusti otok,

ko gre na suho na pošto, da prevzame svojo majhuo pokojnino, ki jo ima kot nekdanji poštar. To je njegova renta. Ob takih prilikah tudi nakupi najnujnejših potrebščin. Natovori jih na svoj čoln in se spet odpelje — in spet tri mesece nihče ne ve, kako živi in kaj počne. V njegovo deželo nikdar nihče ne zaide, ker v tisti nerodoviti samotni nima kaj iskati. Tako je dočkal 80. leto svojega življenja in ko je pred nekaj dnevi obhajal svoj rojstni dan, se ga je spomnil tisk in razvil njegovo robinzonstvo po svetu. Zdavnaj bi že lahko zapustil svoje samotno domovanje, kot so ga ostali njegovi rojaki, pa ga najbrž do smrti ne bo. Navdil se je bivanja pod razvalinami nekdanje vasi in bo najbrž pod njimi tudi umrl.

Prizor z mednarodnega tekmovanja jadrnic v Kielu. Spredaj levo je jadrnica (št. 1540) evropskega prvaka Straulina (Italija), zadaj na valovih (št. 1793) lavi veter v belo jadro Amerikanec Wegforth, svetovni mojster leta 1937. Prvi spredaj (št. 1294) je Nizozemec Maas.

Številni agenti, katerim so nasedli celi okraj jastrebarski, novo-gradiški, metliški in drugi, so morali zajeti iz ogromno žrtev. Pošiljajo jih tudi samo do Jesenic in do obmejnih postaj samo z delavskimi knjižicami, češ, da bodo tu prevzeti od drugih agentov in prepeljani čez mejo, če jih pa kdo vpraša, naj rečejo, da gredo iekat delo na Jesenice. Zada za vsem tem pa je izkoriščanje ljudstva. Za potne liste so agenti zahtevali od 400, 600 in 1000 dinarjev in žalostni so primeri, ko pripoveduje reven in pošten kmet, kako si je izposodil denar denar, da ga je dal agentu, ki mu je obljubil vac mogoče. Naravnost zločinski so primeri, ko se tak agent loti reveža in ga spravi v dolgove in težave.

Tisti reveži, ne samo, da so nasedli, da so imeli stroške, da so bili nevedoma ali končno tudi poučeno zalepljeni in poslani pogledat na urobo obmejno postajo, bodo še kaznovani radi uporabe tujega potnega lista po § 222 točka 4 do 6 mesecev zapora ali do 5000 dinarnar kazni. Jeseniška obmejna policija je vrnila poleg tega tudi nad 50 ljudi, ki so »prišli iekat delo« na Jesenice samo z delovnimi knjižicami. Opozarjamo ljudstvo, naj se agentov, ki ponujajo ponorejene ali tuje potne liste, ogiblje in jih prijavi.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Zaupajte v
CHAMPION SVEČE
vozili boste hitreje!

Glavno zastopstvo in skladišče:
ROBERT WEINBERGER, ZAGREB
Gundulićeva ulica 16

Lipski jesenski sejem 1939

Začetek 27. avgusta

60% popusta na nemških železnicah, znatni popusti v drugih državah.

Vsa pojasnila dajejo:
Zvanični biro lajpciškog sajma, Beograd, Knez Mihajlova 33/I

Začetek 27. avgusta

in častni zastopniki:
Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Tyrševa 33. Tel. 27-62
in
Jos. Bezjak, Maribor, Gosposka ulica 25. Tel. 20-97

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Gospodična

srednjih let, vesela nemškega in madžarskega jezika, išče službo kot roko. Ponudbe v upravi »Slovenca« Maribor pod »Poštene« 1229. (a)

Samostojna gospodinja

izučena kuharica, srednjih let, išče službo v kuhinji ali pri boljši družini. — Ana Kokot, Drakšin 18, Velika Nedelja. (a)

Fant

vojščin prost, z malo maturo, ki je pozneje vodil doma obrat, želi zaposlitve kot delovodja ali podobno. Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.675. a

Trgovski pomočnik

izkušen trgovine z meš. blagom, mlad, vojaščin prost, išče službo v mestu ali na deželi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.633. (a)

Dekle

pridna in poštena, vajena vseh del, išče službo v Ljubljani ali Kranju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.681. (a)

Trgovski pomočnik

specerist in železninar, vojaščin prost — išče službo. Gre tudi za slugo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.732. (a)

Službo dobe

Vinski potnik

vpeljan, dobi takojšnjo zaposlitev. — Ponudbe z navedbo dohoda, službovanja in zahtevkov na naslov: Osrednja vinarska zadruga, Ljubljana, Kongresni trg 2. (b)

Vajenci

Vajenca

takoj sprejme Jakob Kos, kotlar, Maribor, Glavni trg 4. (v)

Vajenec za trgovino

z meš. blagom, v večjem trgu bivše Mariborske oblasti, se takoj sprejme s hrano in stanovanjem v hiši. Prednost Gorenje z vsaj 2 razr. mesčanske sole ter iz kršč. družine. Ponudbe s sliko poslati upravi »Slovenca« pod »Vesten fant« 13.973. (v)

Pouk

Priden dijak

zelo reven, išče enštruktije za nižjo srednjo šolo. Honorar nizki! Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.546. (D)

Denar

Kdo mi posodi

10.000 din proti desetkratni garanciji in visokim obrestim do konca leta za povečanje obrata. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštene« 13.963. (a)

Hranilne knjižice

3% obveznice

in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
Maribor, Aleksandrova 40

Auto-motor

8 »Opel« avtomobilov starih, po zelo nizki ceni naprodaj. Ogleda se jih na veličnem prostoru velesejma. (f)

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana. (l)

Šolske torbice

in aktovke v veliki izbiri priporočila Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. (l)

Šolske predpasnike

otroške in damske, iz klota in svile — nudi v veliki izbiri trdka Ign. Zargl, Ljubljana, Sv. Petra cesta 11. (l)

Pisalni stroj

novejšega sistema, prvovrstno ohranjen, poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.990. (l)

Usnje znamke »Indus«
po izredno nizkih tovarniških cenah prodajamo trgovcem in čevljarjem samo v Ljubljani, Fügnerjeva ulica 3 — prej škofja ulica. (l)

Sveže bosanske češplje
prave, debele, za vkuhanje in marmelado, kg po 2.50 din, košare 45 kg, franko prevoz, razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Rezervni oficirji!

Ali je Vaša uniforma kompletna? Ako ni, dobite vse potrebno najceneje v uniformskem zavodu A. Kassig, Ljubljana, Miklošičeva 17. (l)

Pozor! Pozor!

Najlepša bukova drva, prvovrsten trboveljski premog nudi po najnižji dnevni ceni
VELEPIČ
Ljubljana-Siška, Jernejeva 25 telefon 27-08

Glasba

Klavir

dobro ohranjen, znamke Schüder von Bösendorfer, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.756. (g)

Priložnostne prodaje

ne iščite, ker dobite tovarniško nove plošče v poljubni izbiri že po Din 30.—, Zahtevajte seznam.

Harmoniko

Melner & Herold z 80 basov in registrom, prodam za polovično ceno. Kocjančič, Vošnjakova ul. 4.

Harmonije in pianine

z večletno garancijo, modernizirane, dobavljajo tudi na obroke trdka Ivan Kacin, Domžale. Sprejemajo se popravila orgel, uglašanje, prenovljanje, zamenjava. Cene nizke. Zahtevajte cenik!

Posedstva

Hiša

poceni napredaj. Poljane št. 51, št. Vid nad Ljublj.

Novozidano hišo

enodružinsko, trnovski okraj — ugodno prodam. Naslov v trafiki, pasaja Nebotičnika. (p)

Stavbne parcele

v bližini kolodvora Sent Vid-Višmarje, z vodovodom in elektriko, prodam pod ugodnimi pogoji in v poljubni velikosti po 20 din in več kv. meter. Pojasnila Višmarje 59.

Parcelo na Golovcu

s krasnim razgledom na Ljubljano, prodam. Pet minut od tramvajске postaje, m² po 38 din. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.607. (p)

Vnajem

ISČEJO:

Prostor za garažo
iščem. Ponudbe v upravi »Slovenca« pod »Garaža« št. 13.989. (m)

Dijaki

Dijak

nižješolec, se sprejme v dobro oskrbo in nadzorstvo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.947. D

Sedmošolec

odličn, revnih staršev, išče v Ljubljani stanovanje. Za plačilo bi inštruiral za nižjo gimnazijo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sedmošolec« 13.900. (D)

...dokler je ni videla poleg Radion belega ovratnika stare matere!

Stara mati ima pač več izkušnje pri pranju! Ve, da navadno pranje odstrani nesnago samo na površini tkanine, — v notranjosti pa ostane umazanost, ki povzroči, da je perilo sivkasto. Radion pa opere znotraj in zunaj. Kajti pri kuhanju poganjajo neprestano nebrojni drobni kisikovi mehurčki pralno Radionovo raztopino skozi perilo. Tudi zadnja sled nesnage se varno odloči in popolnoma odpravi. Tako je Radion belina znamenje popolne čistoče.

Schichtov

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

Stanovanja

ODDAJO:

Komfortno stanovanje
štirisočno, sončno, v središču mesta, z novembrom oddam. Poizve se v pisarni dr. Luckmanna — Gradisce 4. (e)

Razno

Gumbnice, gumbce, plise, monogrami, entel, ažur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciškanska ulica
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da nas je po kratki bolezni v petek ob 2 zjutraj zapustil naš preliubljeni soprog, predobri papa, stric, brat in svak, gospod

Ivan Bakovnik

javni notar v Kranju

Predragega pokojnika bomo spremili iz hiše žalosti v nedeljo, 27. avgusta ob pol 4 popoldne na novo pokopališče. Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Kranju. Kranj, dne 25. avgusta 1939.

Globoko žalujoča soproga Anka, Iva in Zdravko, otroka ter ostalo sorodstvo.

